

อรร-ร็อค

(الرُّوك)

นิยาม

อรร-ร็อคคือ การแบ่งส่วนที่เหลือให้แก่ทายาทผู้สืบมรดกตามอัตราส่วนที่เขาได้รับในกรณีที่ไม่มีทายาทผู้สืบมรดกภาคอะเศาะบะฮะอยู่ด้วย.

ปัญหาที่เป็นอรร-ร็อค

คือปัญหาที่มีเลขฐานของปัญหามากกว่าผลรวมของส่วนของทายาทผู้สืบมรดกแต่ละคน เช่น

		6	
มารดา	1/6	1	} 4
ลูกสาว	1/2	3	

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าเลขฐานของปัญหานั้นคือ 6 มากกว่าผลรวมของส่วนของทายาทผู้สืบมรดกนั้นคือ 4 ฉะนั้นปัญหานี้ จึงถือเป็นปัญหาอรร-ร็อค.

และส่วนที่เหลือนั้นคือ $6 - 4 = 2$ จะถูกนำมาแบ่งให้แก่ทายาทผู้สืบมรดกในปัญหานี้ นั่นคือสามีและลูกสาวตามอัตราส่วนที่แต่ละคนได้รับ ส่วนวิธีการแบ่งจะได้กล่าวในลำดับต่อไป.

เงื่อนไขของปัญหาอรร-ร็อค

จะเกิดเป็นปัญหาอรร-ร็อคได้นั้นต้องมีเงื่อนไข 3 ประการ

1. มีส่วนที่เหลือหลังจากแบ่งให้แก่ทายาทผู้สืบมรดกภาคฟัรฎู หรือปัญหาที่มีเลขฐานมากกว่าผลรวมของส่วนของทายาทผู้สืบมรดกแต่ละคน อย่างตัวอย่างที่ยกมา ส่วนที่เหลือคือ 2.
2. ไม่มีทายาทผู้สืบมรดกภาคอะเศาะบะฮะอยู่ด้วย เนื่องจากหากมีทายาทผู้สืบมรดกภาคอะเศาะบะฮะอยู่ด้วยแล้ว จะไม่มีส่วนที่เหลือหลังจากการแบ่งอย่างแน่นอน เพราะส่วนที่เหลือทายาทผู้สืบมรดกภาคอะเศาะบะฮะจะเป็นผู้ได้รับทั้งหมด.

ตัวอย่าง :

		6
แม่	1/6	1
ลูกสาว	1/2	3
ลุง	ส.ล.	2

3. สามีและภรรยาไม่มีสิทธิรับส่วนที่เหลือหลังจากการแบ่ง กล่าวคือทายาทผู้สืบมรดกภาคพรัญทุกคนมีสิทธิรับส่วนที่เหลือโดยการรื้อด นอกจากคู่สามีภรรยา.

ตัวอย่าง :

		8	
ภรรยา	1/8	1	5
ลูกสาว	1/2	4	

จากปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีส่วนที่เหลือหลังจากการแบ่งคือ $8 - 5 = 3$

ส่วนที่เหลือ (3) นี้จะไม่ถูกนำมาแบ่งให้คู่สามีภรรยา แต่จะถูกนำมาแบ่งให้ทายาทผู้สืบมรดกภาคพรัญคนอื่นๆ อย่างตัวอย่างข้างต้น ส่วนที่เหลือ (3) จะถูกนำมาแบ่งให้แก่ลูกสาว ดังนั้น การแก้ปัญหาค้างต้นคือ

		8	8
ภรรยา	1/8	1	1
ลูกสาว	1/2	4	7

กรณีของปัญหารื้อด

ปัญหารื้อดมี 2 กรณีคือ

1. กรณีที่ไม่มีสามีหรือภรรยาร่วมอยู่ด้วย

กรณีนี้มี 3 รูปแบบ :

1. มีทายาทผู้สืบมรดกเพียงคนเดียว.

กรณีนี้ ให้ยกมรดกทั้งหมดแก่ทายาทผู้สืบมรดกคนนั้น กล่าวคือเขาจะได้รับตามสัดส่วนที่เขาจะได้ และส่วนที่เหลือเขาจะได้โดยการรื้อด.

ตัวอย่าง :

ผู้ตายทิ้งลูกสาวไว้คนเดียว กรณีนี้ลูกสาวจะได้รับ $1/2$ ตามสัดส่วนที่เขาได้รับ ส่วนที่เหลือ ($1/2$ ที่เหลือ) เขาจะได้รับโดยการรื้อด ดังนั้น กล่าวโดยสรุปคือ มรดกทั้งหมดตกเป็นของเขาเพียงคนเดียว.

2. มีทายาทผู้สืบมรดกหลายคนแต่มาจากชนิดเดียวกัน.

เช่น มีลูกสาว 4 คน หรือพี่น้องสาว 3 คน เป็นต้น **กรณีนี้** ให้แบ่งมรดกระหว่างพวกเขาเท่าๆ กัน

ตัวอย่าง :

ผู้ตายทิ้งลูกสาวไว้ 4 คน

	4
ลูกสาว	1
ลูกสาว	1
ลูกสาว	1
ลูกสาว	1

3. มีทายาทผู้สืบมรดกหลายคนจากชนิดต่างกัน.

เช่นมีลูกสาว 1 คนและลูกสาวของลูกสาว 2 คน หรือมีลูกสาว 3 คน, ย่า, และยาย. **กรณีนี้** ให้ปรับเลขฐานของปัญหาเท่ากับจำนวนของผลรวมของส่วนของทายาทผู้สืบมรดกแต่ละคน

ตัวอย่าง :

		6	4
มารดา	1/6	1	1
ลูกสาว	1/2	3	3

2 กรณีที่มีสามีหรือภรรยาร่วมอยู่ด้วย

สำหรับกรณีที่มีสามีหรือภรรยาร่วมอยู่ด้วยนั้น วิธีการแบ่งจะซับซ้อนกว่ากรณีที่ไม่มีสามีหรือภรรยาอยู่ด้วย **กรณีนี้มี 3 กรณีเช่นกัน¹⁴**

1. มีทายาทผู้สืบมรดกเพียงคนเดียวร่วมกับสามีหรือภรรยา.

เช่นมีภรรยาและลูกสาว.

วิธีการแบ่ง

1. ให้เอาส่วน (ตรงข้ามเศษ) ของสามีหรือภรรยาเป็นเลขฐานของปัญหา โดยไม่ต้องพิจารณาส່วนของทายาทผู้สืบมรดกที่อยู่ร่วมกับสามีหรือภรรยาแต่ประการใด.
2. แบ่งส่วนของสามีหรือภรรยา ซึ่งจะได้ 1 ตลอดในทุกๆ ปัญหา.
3. แบ่งส่วนที่เหลือให้กับทายาทผู้สืบมรดกที่ร่วมกับสามีหรือภรรยา.

ตัวอย่าง:

¹⁴ ก่อนที่จะแบ่งต้องตรวจสอบก่อนว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหารีดหรือไม่ กล่าวคือให้แบ่งตามวิธีปกติก่อน และหลังจากการแบ่งหากพบว่าปัญหารีดแล้วให้แบ่งตามกรณีและวิธีดังจะได้กล่าวในลำดับต่อไป.

ผู้ตายทิ้งภรรยาและลูกสาว.

		8
ภรรยา	1/8	1
ลูกสาว	-	7

อธิบาย

1. แบ่งสัดส่วนของภรรยา จะได้ $1/8$ และไม่ต้องพิจารณาสัดส่วนของลูกสาว.
 2. เอาส่วนของภรรยา นั่นคือ 8 เป็นเลขฐานข้อมูล.
 3. แบ่งส่วนของภรรยาจะได้ 1.
 4. หลังจากแบ่งให้ภรรยา 1 ส่วนแล้ว จะเหลือส่วนอีก $8 - 1 = 7$ ส่วน.
 5. เอาส่วนที่เหลือ (7) ให้ลูกสาว.
2. มีทายาทผู้สืบมรดกหลายคนแต่มีฐานะความสัมพันธ์กับเจ้ามรดกในลำดับเดียวกันร่วมกับสามีหรือภรรยา.

เช่นมีสามีและลูกสาว 3 คน.

วิธีการแบ่ง

ขั้นตอนการแบ่งเหมือนกับกรณีแรก นอกจากขั้นตอนที่ 3 ที่มีข้อแตกต่าง กล่าวคือ

1. ให้เอาส่วน (ตรงข้ามเศษ) ของสามีหรือภรรยาเป็นเลขฐานของปัญหา โดยไม่ต้องพิจารณาส่วนของทายาทผู้สืบมรดกที่อยู่ร่วมกับสามีหรือภรรยาแต่ประการใด.
2. แบ่งส่วนของสามีหรือภรรยา ซึ่งจะได้ 1 ตลอดในทุกๆ ปัญหา.
3. แบ่งส่วนที่เหลือให้กับทายาทผู้สืบมรดกที่ร่วมกับสามีหรือภรรยาในสัดส่วนที่เท่าๆ กัน และหากปัญหานั้นๆ จำเป็นต้องตัดให้ทุกให้ทำการตัดให้

ตัวอย่าง: ผู้ตายทิ้งสามีและลูกสาว 3 คน.

		4
สามี	1/4	1
ลูกสาว 3 คน	-	3

อธิบาย

3. กรณีมีทายาทผู้สืบมรดกหลายคนและมีฐานะความสัมพันธ์กับเจ้ามรดกในลำดับต่างกันร่วมกับสามีหรือภรรยา.
- เช่นมีภรรยา, มารดา, และพี่ชายร่วมแม่.

วิธีการแบ่ง

วิธีการแบ่งในกรณีนี้มี 3 ขั้นตอน.

1. เอาส่วน (ตรงข้ามเศษ) ของสามี่หรือภรรยาเป็นเลขฐานของปัญหา โดยไม่ต้องพิจารณาส่วนของทายาทผู้สืบมรดกที่อยู่ร่วมกับสามี่หรือภรรยาแต่ประการใด และให้แบ่งส่วนที่เหลือแก่ทายาทผู้สืบมรดกที่อยู่ร่วมกับสามี่หรือภรรยา.
2. แบ่งส่วนของทายาทผู้สืบมรดกที่อยู่ร่วมกับสามี่หรือภรรยา โดยไม่ต้องพิจารณาสามี่หรือภรรยา
3. หาเลขฐานร่วมของปัญหาที่ 1 และปัญหาที่ 2 โดยพิจารณาจาก *ส่วนที่ทายาทผู้สืบมรดกได้รับในขั้นตอนที่ 1* กับ *เลขฐานของปัญหาในขั้นตอนที่ 2* ว่ามีลักษณะเช่นไร ซึ่งปกติจะมี 3 กรณีคือ

กรณีที่ 1: ส่วนที่ทายาทผู้สืบมรดก (ยกเว้นสามีหรือภรรยา) ได้รับในชั้นตอนที่ 1 **เท่ากับ** เลขฐานของปัญหาในชั้นตอนที่ 2.

กรณีนี้ ให้เอาเลขฐานในขั้นตอนที่ 1 เป็นเลขฐานร่วมในขั้นตอนสุดท้ายและให้แบ่งตามปกติ.

ตัวอย่าง

ผู้ตายทิ้งภรรยา, แม่, และพี่ชายร่วมแม่

วิธีแบ่ง

		4		6	3	4	เลขฐานร่วม
ภรรยา	1/4	1	-	-	-	1	
แม่	สค	3	1/3	2	2	2	
พี่ชายร่วมแม่			1/6	1	1	1	

1 2 3

อธิบาย

1. แบ่งปัญหากรรยา, มารดา, พี่ชายร่วมแม่. ซึ่งกรรยาจะได้ $\frac{1}{4}$ แล้วเอาส่วน (ตรงข้ามเศษ) เป็นเลขฐานของปัญหานั้นคือ 4 เพราะปัญหานี้เป็นปัญหาเรื่องรีด ฉะนั้น กรรยาจะได้ 1 ส่วน, ส่วนส่วนที่เหลือนั้นคือ 3 ก็มอบให้มารดาและพี่ชายร่วมแม่.
2. หลังจากแบ่งปัญหาให้ทายาทผู้สืบมรดกทั้งหมดแล้วในขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนต่อไปคือให้แบ่งเฉพาะทายาทผู้สืบมรดกที่อยู่ร่วมกับสามีหรือกรรยา โดยไม่ต้องพิจารณาสามีหรือกรรยา ในตัวอย่างข้างต้นคือมารดาและพี่ชายร่วมแม่ มารดาได้ $\frac{1}{3}$ และพี่ชายร่วมแม่ได้ $\frac{1}{6}$ เลขฐานของปัญหา คือ 6 มารดาได้ 2 และพี่ชายร่วมแม่ได้ 1 ปัญหานี้เป็นปัญหาเรื่องรีดกรณีไม่มีสามีหรือกรรยาร่วมอยู่ด้วย และอยู่ในรูปแบบที่ 3 นั่นคือ มีทายาทผู้สืบมรดกหลายคนจากชนิดต่างกัน วิธีการแบ่งคือให้ปรับเลขฐานของปัญหาเท่ากับจำนวนของผลรวมของส่วนของทายาทผู้สืบมรดกแต่ละคน ฉะนั้น เลขฐานของปัญหาหลังจากที่ได้ปรับคือ $3(2 + 1)$.

3. ขั้นตอนที่ 3 ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายคือ หาเลขฐานร่วม จะเห็นว่าส่วนที่มารดาและพี่ชายร่วมแม่ได้รับ ในปัญหาที่ 1 เท่ากับเลขฐานของปัญหาที่ 2 นั่นคือ 3 ฉะนั้น เลขฐานร่วมคือ เลขฐานของปัญหาแรก นั่น คือ 4 ภรรยาได้ 1 ส่วน มารดาได้ 2 ส่วน และพี่ชายร่วมมารดาได้ 1 ส่วน.

กรณีที่สอง: ส่วนที่ทายาทผู้สืบมรดก (ยกเว้นสามีหรือภรรยา) ได้รับในขั้นตอนที่ 1 **มีจำนวนไม่เท่ากับ** เลขฐานของปัญหาในขั้นตอนที่ 2.

วิธีการหาเลขฐานร่วมของกรณีคือ ให้หา ค.ร.น. ระหว่างส่วนของทายาทผู้สืบมรดก (นอกจากสามีหรือภรรยา) ได้รับกับเลขฐานของปัญหาที่ 2, เมื่อได้ค่าครนแล้ว ให้เอาจำนวนนั้นหารกับส่วนของทายาทผู้สืบมรดก (นอกจากสามีหรือภรรยา) ได้รับ แล้วเอาจำนวนนั้นไปคูณกับเลขฐานของปัญหาที่ 1.

ตัวอย่าง

ผู้ตายทิ้งภรรยา, ย่า, ยาย, พี่ชายร่วมมารดา, และพี่สาวร่วมมารดา.

							6
		4	x 2	6	3	6	8
ภรรยา	1/4	1	x 2	-	-	-	2
ย่า	สล	3	1/6	1	1	1	1
ยาย						1	1
พี่ชายร่วมมารดา			1/3	2	2	2	2
พี่สาวร่วมมารดา						2	2
		x 2		x 1			
		3 x ? = 6		6 x ? = 6			